

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

30. An Metropolitanani possint dispensare cum subditis suorum suffraganeorum? Et an saltem si Episcopus suffraganeus dispensationem petitam deneget, quando dispensare tenetur, possit Archiepiscopus per ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

RESOL. XXX.

An Metropolitanus possit dispensare cum subditis suorum suffraganeorum?

Et An saltem, si Episcopus suffraganeus dispensationem petitam denegat, quando dispensare tenetur, possit Archiepiscopus per appellationem aditus dispensare?

Et quid, si adsit causa iusta, sed non tenetur, vel non sit subditis debita, sed mere gratuita: aut partim gratuita, & partim debita? Ex part. 8. tr. 3. Ref. 14.

§. 1. **R**espondeo negatiue, quia Archiepiscopus non habet ordinariam iurisdictionem, nisi in sua Diocesi & solum est iudex in causis Diocesis suffraganeae per appellationem ad eum deductis, c. 1. de officio delegati, cap. duo, de officio ordinarij, cap. Pastoralis, eodem titulo. ibi, cum in eum, exceptis quibusdam articulis, nullam habeat potestatem, vbi sermo est de Episcopo in subditum suffraganei. Probatur etiam ex cap. nostro de electione, vbi tanquam quid speciale conceditur Archiepiscopo posse concedere indulgentias in Diocesi suffraganea, & cum hac sit specialis concessio, signum est in alijs specialiter non concessis eum posse, & ita docet Sanchez lib. 4. Decalogi, cap. 38. n. 11. Syluester verb. Votum 4. quest. 3. dictio 4. Sotus lib. 7. de Iustit. question. 4. art. 3. col. 4. vers. Prater Angles in floribus 2. par. quest. vnica, de voto, art. 8. diffi. 9. conclus. 7. Aragonius 2. 2. q. 88. art. 12. fol. 1042. pag. 2. concl. 3. Antonius Gomez in Bulla Cruciatu, clausula 10. n. 59. Sayro in Clausi Regia, lib. 6. cap. 11. n. 79. Suarez tom. 2. de Religion. tractat. de voto, lib. 6. c. 10. n. 8. Henriquez lib. 14. de irreg. cap. 18. num. 3. Auila de censuris, part. 7. disp. 10. dub. 6. post. 1. conclus. notabilis 2. & 2. part. c. 7. disp. 1. dub. 10.

Sup. hoc infra in tr. 3. Ref. 8. §. ult. & in tom. 2. tr. 6. Ref. 90. §. 1. ante medium, à verif. Secundo extra tempus.

2. Nihilominus si Episcopus suffraganeus dispensationem petitam denegat, quando dispensare tenetur poterit Archiepiscopus per appellationem aditus dispensare: quia in hoc casu est legitimus iudex subditorum suffraganei.

3. Sed difficultas est, quando Episcopus potest dispensare, quia adest iusta causa dispensandi, sed non tenetur, an possit in casu subditus adire Metropolitanum, si Episcopus nollet dispensare. Et negatiue respondet Castro Palau tom. 1. tract. 3. disp. 6. punct. 7. §. 3. n. 2. vbi sic ait: Scio non deficere auctores, qui solum ex eo quod inferior renuat dispensationem concedere, causa dispensandi interueniente, asserant posse Metropolitanum auxilium implorari, vt ex misericordia dispense, vel faciat, vel inferior dispense. Sic docet Henriquez lib. 14. de irregular. cap. 18. num. 3. Auila de censur. 7. par. disput. 10. dub. 6. notab. 2. circa primam conclus. Sanchez illos referens, & sequens lib. 4. summ. cap. 38. num. 12. Sed quod diximus tenendum est, vt probabilis, scilicet non posse, nisi causa ita necessaria, sit vt male faciat inferior dispensationem denegans, idque manifestum sit, quia alio modo negligens reputari non potest inferior, vt loco illius Metropolitanus subrogetur. Ita Palauus. Itaque cum Episcopus non teneatur dispensare, consequenter non potest reputari negligens, vt loco illius Metropolitanus subrogetur. Et hanc opinionem videtur approbare Quarant in summ. Bull. verb. Archiepiscopus, n. 22. dum ait, extra causam negligentiae, non succedere Archiepiscopo.

4. At hac sententia mihi non placet, & adhuc affirmatiue sententiae, quia vt docent Bartolus in l. 1. num. 11. ff. de iuris. om. iud. & Iason §. superest,

num. 65. & 66. Instit. de action. Officium iudicis misericorditer imploratur, quando id, quod pars petit, debitum non est, sed iudex ex officio efficere potest, vt sibi concedatur. Et haec opinio mihi videtur probabilior, quam sequuntur etiam Borgal. de irreg. part. 2. princ. fol. 27. titul. Quae dispensatio dicatur debita, Nec obstat ratio à Palao in contrarium adducta, nam illa tantum probat, non posse adiri Metropolitanum per viam appellationis.

5. Notandum est tamen hic obiter, quod quando Episcopus tenetur dispensare, non est facile indicare; tunc tamen tenebitur dictam dispensationem concedere, quando notabile bonum publicum, aut priuatum voutens, aut iurantis spirituale praedictam dispensationem exigit, nec per meram, simplicem, & puram commutationem potest commode huic damno obuiari, & bono spirituali dispensationem petentis consuli, ac prospici; quia cum potestas Praelatorum sit in subditorum bonum, ac ex officio teneantur consulere spirituali illorum saluti, ratione proprij muneris necessario adstringentur tunc hac dispensatione, vt, quoties illa ad eum finem necessaria arbitrio prudentis fuerit, & quando subditus tenetur eam dispensationem petere. Ita Sanchez lib. 4. Decalog. cap. 46. n. 9. & Fagundez in Decalog. tom. 1. lib. 2. c. 41. n. 16.

6. Si vero dispensatio non sit subditis debita, sed mere gratuita, aut partim gratuita, partim debita, non possunt subditi ab Episcopis suis ad Archiepiscopum appellare; possunt tamen officium illius tanquam superioris, data causa iusta, ad secum dispensandum implorare, vt ex misericordia dispense, vt optimè animaduertit Sanchez lib. 4. Decalog. cap. 38. n. 12. & c. 47. n. 10. & lib. 3. de matrimon. disp. 20. à n. 20. vsque ad 24.

RESOL. XXXI.

An Metropolitanus extra casu supra dictos possit saltem tempore visitationis dispensare cum subditis suffraganeorum, sicut potest confessiones audire, & absolueri penitentes. Ex part. 8. tract. 3. Ref. fol. 15.

§. 1. **A**ffirmatiue respondet Auila de censuris, part. 2. c. 7. disp. 1. dub. 10. Henriquez lib. 14. c. 18. n. 3. Gomez in Bull. Cris. claus. 13. n. 58. & Barbosa de potest. Episcop. part. 2. alleg. 39. n. 19. & rationem adducunt; quia Archiepiscopus tempore visitationis, potest subditos suffraganeorum absolueri à peccatis: ergo etiam poterit cum ipsis dispensare. Antecedens patet ex cap. fin. de censib. lib. 6. ibi: potest etiam idem Archiepiscopus, dum visitat, subditorum suffraganeorum confessiones audire, ac absolueri contentes, & ipsis penitentias iniungere salutares.

2. At hac opinio non placuit Castro Palao tom. 1. tract. 3. disp. 6. punct. 7. §. 3. n. 2. vbi sic ait. Tertius casus est, dum Metropolitanus visitat, quia tunc videtur esse superior. At non est superior ad dispensandum, sed solum ad absoluerendum, cap. fin. de censib. in 6. Alias potest dimissorias concedere, quod communiter reprobat. Ita ille, qui citat Suarez, Pontium, & Sanchez quibus adde Sayrum in Clausi Regia, lib. 6. c. 11. n. 8.

3. Et vt verum fatear, Archiepiscopus nihil potest in Diocesis Suffraganeorum, praeter sibi specialiter in iure concessa. At nullibi conceditur ipsi dispensandi potestas, tempore visitationis, sed tantum absolueri à peccatis, vt constat ex d. cap. fin. Nec potestas dispensandi est necessario coniuncta cum potestate

Sup. hoc infra in tr. 3. Ref. 8. §. ult. & in tom. 2. tr. 6. Ref. 90. §. 1. ante medium, à verif. Secundo extra tempus.